

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o sporočilu Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Dostojno življenje za vse: izkoreninjenje revščine in zagotavljanje trajnostne prihodnosti sveta

(COM(2013) 92 final)

(2013/C 271/28)

Poročevalka: **Evelyne PICHENOT**

Evropska komisija je 18. marca 2013 sklenila, da v skladu s členom 304 Pogodbe o delovanju Evropske unije Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o naslednjem dokumentu:

Dostojno življenje za vse: izkoreninjenje revščine in zagotavljanje trajnostne prihodnosti sveta

COM(2013) 92 final.

Strokovna skupina za zunanje odnose, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 25. aprila 2013

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 490. plenarnem zasedanju 22. in 23. maja 2013 (seja z dne 23. maja) s 103 glasovi za in 6 vzdržanimi glasovi.

1. Sklepi in priporočila

1.1 Uskladitev vzporednih procesov uresničevanja razvojnih ciljev tisočletja in ciljev trajnostnega razvoja v obdobju po letu 2015

1.1.1 Človeštvo ima **prvič v svoji zgodovini** na voljo znanje, sredstva in metode, da do leta 2030 po vsem svetu izkorenini revščino. To je veliko upanje za več kot milijardo ljudi, ki še vedno trpijo zaradi skrajne revščine. Prav tako je zdaj prvič, da se bodo morale države zavezati, da do leta 2050 zagotovijo boljše upravljanje naravnega kapitala planeta, ki je omejen vir, da ga zaščitijo in ohranijo za prihodnje generacije.

1.1.2 V središču pogajanj v okviru OZN, ki se bodo začela septembra 2013, bodo prizadevanja za skupno opredelitev ciljev trajnostnega razvoja, da se dolgoročno uskladijo boj proti revščini, trajnostna proizvodnja in potrošnja ter ohranjanje naravnih virov. To mora biti vključujoč in usklajen proces, ki bo zajel revizijo razvojnih ciljev tisočletja, ki bo predvidoma opravljena leta 2015. Akterji civilne družbe, mednarodne institucije in države članice ZN so se že začeli pripravljati na ta mednarodna pogajanja in njihovo spremljanje. EESO je vse od konference Rio+20 ⁽¹⁾ sodeloval v tej razpravi in prispeval k opredelitvi vloge civilne družbe pri reševanju teh izzivov. Ta pristop bo še naprej uporabljal pri drugih mnenjih ⁽²⁾ in pobudah, ki jih bo pripravil do leta 2015.

1.1.3 Odbor podpira namero Komisije, da s sporočilom *Dostojno življenje za vse: izkoreninjenje revščine in zagotavljanje trajnostne prihodnosti sveta* začne evropsko razpravo o tem, da je treba uskladiti procesa uresničevanja razvojnih ciljev tisočletja in

ciljev trajnostnega razvoja ter **povečati odgovornost držav**. Čeprav se priznava, da so razvojni cilji tisočletja prispevali k doseganju socialnih ciljev, pa je še prezgodaj za opredelitev okoljskih in tudi gospodarskih ciljev, ki bi bili sprejemljivi za vse države na svetu. Po mnenju Odbora bi morali bolje razumeti, kako so te **tri razsežnosti trajnostnega razvoja povezane med seboj, da bi lahko našli pravične, razumne in učinkovite rešitve**.

1.2 Priporočila za usklajen in vključujoč proces

1.2.1 Odbor meni, da sporočilo Evropske komisije v fazi priprave skupnega evropskega stališča za generalno skupščino Združenih narodov **pomembno prispeva k spodbujanju razprave** v institucijah in državah članicah. Odbor pozitivno ocenjuje **sodelovanje** GD za okolje in GD za razvoj in sodelovanje (DEVCO) ⁽³⁾, ki je dokaz usklajenega pristopa k pripravi tega sporočila in vključuje tudi prispevek Evropske službe za zunanje delovanje na področju varnosti, vendar pa bi bilo sporočilo še boljše, če bi pristop v večji meri vključeval trgovinsko in kmetijsko politiko. Odbor zlasti pozdravlja usklajeno delo v Evropskem svetu in slednjega spodbuja, naj pripravi **enoten dokument** s sklepi Sveta za zunanje zadeve, ki bo v maju oziroma juniju 2013.

1.2.2 Odbor meni, da bo zaradi odločitve za **enotni in globalni okvir** s cilji, ki jih bo treba izpolniti v vseh državah, potrebno široko soglasje med državami EU, da bo lahko ta okvir drugim partnerskim državam v mednarodni skupnosti predložen kot enakovrednim partnerjem, še zlasti najrevnejšim državam in približno **stotim državam s srednjim dohodkom, med katere sodijo države v gospodarskem vzponu**, ki bodo

⁽¹⁾ Konferenca EESO na temo *Odločimo se za trajnostno rast in bodimo odgovorni! Evropska civilna družba na poti do Rio+20*, februar 2012.

⁽²⁾ Mnenje EESO o temi *Rio+20: bilanca in obeti (dodatno mnenje)*, UL C 44, 15.2.2013, str. 64–67.

⁽³⁾ Razvoj in sodelovanje – EuropeAid.

v prihodnje imele pomembno vlogo v mednarodnih pogajanjih. Odbor zaradi kompleksnosti pogajanj meni, da je skupno evropsko stališče **pomemben element diplomatskega procesa**, ki presega preteklo ločevanje med razvitimi državami in državami v razvoju.

1.2.3 Odbor se zavzema za to, da bi se stališče EU, sprejeto na podlagi tega **usklajenega okvira razvojnih ciljev tisočletja in ciljev trajnostnega razvoja**, na mednarodnih forumih slišalo tudi s pomočjo držav članic ZN. Vse države bodo morale v sodelovanju s civilno družbo pripraviti **vključujočo nacionalno strategijo razvoja**, ki bo upoštevala njihovo izhodiščno raven razvoja, in tako sodelovati pri uresničevanju skupnih ciljev trajnostnega razvoja. Po mnenju Odbora bo treba v to vključiti ocenjevanje in spremljanje nacionalnih zavez, ki morajo biti zapisane v **globalnem registru**, hkrati pa izboljšati statistične kazalnike, ki se bodo uporabljali poleg kazalnika BDP.

1.2.4 Evropska unija ima vrednote, svojo prakso iskanja soglasja in prednosti, ki bi ji morale, če bo za to obstajala politična volja, omogočiti, da se odločno zaveže prehodu na trajnostni razvoj in tako k temu pritegne tudi svoje mednarodne partnerje. Evropska unija ostaja **zgod** na področju okoljskih politik, spoštovanja človekovih pravic, zagotavljanja sredstev za socialno kohezijo in porazdelitve sredstev na področju socialnega varstva, kot je to razvidno iz konkretnih zavez v zelo pomembni **prilogi** k temu sporočilu. V njej je predstavljen okvir za spremljanje zavez, sprejetih na konferenci Rio+20, na evropski in na mednarodni ravni.

1.2.5 Cilje trajnostnega razvoja, ki so bili zasnovani kot splošni cilji, je treba izvajati v okviru evropskih politik in nacionalnih programov reform držav članic. Odbor priporoča, naj se ta pristop uporabi pri pripravah na **vmesni pregled strategije Evropa 2020 v skladu s spremljanjem zavez, sprejetih na konferenci Rio+20**. Nova spodbuda naj bi bil okolju prijazen evropski semester⁽⁴⁾. Po mnenju Odbora to pomeni povezovanje strategije Evropa 2020 s **strategijo trajnostnega razvoja** in upoštevanje **socialne** unije⁽⁵⁾, ki je tesno povezana z evropsko ekonomsko in monetarno unijo.

1.2.6 Pomembna značilnost novih ciljev trajnostnega razvoja je, da so zasnovani univerzalno, veljajo za vse države in upoštevajo omejitve planeta. Zemlja, sladka voda, gozdovi in številni drugi naravni viri v svetu so dejansko omejeni, zato morajo cilji

trajnostnega razvoja vsebovati posamezne cilje za bolj učinkovito uporabo in pravičnejšo porazdelitev teh virov. Prav tako morajo zahtevane cilje enakomerno porazdeliti, da se zmanjša učinek emisij toplogrednih plinov in drugih vrst onesaženja. V ciljih trajnostnega razvoja mora biti količinsko opredeljen skupni, že pred časom dogovorjeni globalni cilj za prehod na bolj trajnostne vzorce proizvodnje in porabe, ter časovni okvir zanj. Če prehod na bolj trajnostno svetovno gospodarstvo ne bo stekel povsod v svetu, bi to lahko pomenilo, da razvojnih ciljev za države v razvoju, podobnih razvojnim ciljem tisočletja, ne bo mogoče doseči, saj naraščajoči svetovni problemi, kot so usihanje virov, podnebne spremembe in različni načini onesnaževanja, pogosto preprečujejo izboljšanje obstoječih tradicionalnih razvojnih ciljev.

1.2.7 Razvite države in države v razvoju so najbolj odgovorne za probleme prekomerne potrošnje, odpadkov, izčrpanja naravnih virov in onesnaževanja, ki se še povečujejo. Cilji trajnostnega razvoja, povezani z bolj trajnostnimi vzorci porabe in proizvodnje, so zanje še zlasti pomembni, zato bi morali narekovati zahtevne etapne cilje za izboljšanje v naslednjih 15 letih, ki bi za države pomenili izziv. Evropska unija je bila na tem področju vedno dejavna, zato bi morala prevzeti pobudo pri opredelitvi ustreznih ciljev trajnostnega razvoja za razviti svet.

1.3 Priporočila za odprto sodelovanje s civilno družbo

1.3.1 Odbor poudarja, da so vsa navedena mnenja **ključna** priporočila glede **vloge civilne družbe pri dobrem upravljanju**, podpori prehodu na nov gospodarski model, zaščiti najrevnejših in najbolj ranljivih, spremljanju učinka sprememb na zaposlene ter upoštevanju boja proti podnebnim spremembam in omejenih virov planeta. Odbor tudi meni, da neodvisna in močna civilna družba ter **pravni sistem** kot jamstvo za njeno neodvisnost skupaj predstavljata glavno podlago za demokratizacijo in pravno državo ter prispevata k stabilnosti, ki je potrebna za naložbe in trajnostno rast⁽⁶⁾.

1.3.2 Odbor Komisijo, pa tudi države članice poziva, naj **civilno družbo** vključijo v vse faze priprav in nato izvajanja in spremljanja, zlasti pri uresničevanju ciljev trajnostnega razvoja, pri čemer še vedno ne sodeluje v zadostni meri. V letih 2013 in 2014 bi morale k temu prispevati nacionalne razprave, tudi v okviru ekonomskih, socialnih in okoljskih svetov in/ali svetov za trajnostni razvoj, v katerih sodelujejo vsi deli civilne družbe, pa tudi razprave, organizirane z evropsko civilno družbo in civilno družbo partnerskih držav. Te razprave

⁽⁴⁾ Mnenje EESO o okolju prijaznem gospodarstvu – spodbujanje trajnostnega razvoja v Evropi, 2013 (Glej stran 18 tega Uradnega lista).

⁽⁵⁾ Mnenje EESO – Za socialno razsežnost evropske ekonomske in monetarne unije (Glej stran 1 tega Uradnega lista).

⁽⁶⁾ Mnenje EESO Za dosego celovite evropske mednarodne naložbene politike, poročevalec: Jonathan PEEL, UL C 318, 29.10.2011, str. 150–154.

bodo prispevale k pripravam na **evropsko leto za sodelovanje in trajnostni razvoj 2015**, k oblikovanju skupne vizije sveta v prihodnje in povečanju prepoznavnosti evropskega zunanjega delovanja med državljani (7). Odbor v zvezi z evropskim letom za razvoj Evropsko komisijo poziva, naj zagotovi dovolj sredstev in aktivno udeležbo civilne družbe, prednostno podpre obstoječe pobude partnerjev v zvezi z evropskim letom ter spodbuja vsebinske razprave o temah, obravnavanih v tem mnenju EESO.

1.3.3 Civilne družbe morajo pri nacionalnih oblikovalcih politike in mednarodnih diplomatih **zagovarjati drugačen gospodarski model**, pri čemer je treba prekiniti povezavo med ravno gospodarskih dejavnosti ter dejavnostmi na področju razvoja človeštva in vpliva na okolje. Odbor predlaga, da se zlasti v tematskem letu 2015 izmenjajo znanje in spoznanja z drugimi civilnimi družbami iz partnerskih držav in regij; EESO ima na tem področju bogate izkušnje.

1.3.4 Odbor poziva organizacije civilne družbe, naj sodelujejo pri mednarodnih, nacionalnih in tematskih **posvetovanjih** ter se seznanijo z njihovimi rezultati, zlasti pa naj sodelujejo pri posvetovanju o okoljski trajnosti, ki trenutno poteka v okviru Programa Združenih narodov za razvoj in Programa Združenih narodov za okolje ter je dostopno na spletnem mestu www.worldwewant2015.org/sustainability

1.3.5 Odbor priporoča, naj se program za obdobje po letu 2015 bolj sistematično opre na **ocene učinka**, ki so jih opravile predvsem organizacije civilne družbe (na primer na področju človekovih pravic, ekosistemov in delovnih pogojev). Bistveni instrument za izvajanje, spremljanje in ocenjevanje razvojnih ciljev tisočletja oz. ciljev trajnostnega razvoja je tudi **vzpostavitev socialnega dialoga med socialnimi partnerji**, kar je dokaz, da se spoštujejo človekove pravice na delovnem mestu.

1.3.6 Civilna družba bo imela bistveno vlogo pri **načrtovanju, spremljanju in izvajanju**. Evropska civilna družba mora imeti na voljo ustrezne informacije, da bo lahko ukrepala s pomočjo mehanizma spremljanja skladnosti evropskih politik na področju razvoja, kar je eno od načel, zapisanih v Lizbonski pogodbi. Odbor priporoča, da se civilna družba vključi v določanje dodatnih kazalnikov poleg kazalnika BDP, boj proti

korupciji, pogajanja o mirovnem procesu in pripravo nacionalnih strateških načrtov, ter se zavzema za to, da se večji pomen da socialnim inovacijam, ki nastajajo pri tem.

1.3.7 Odbor priporoča, da se za spodbujanje vodilne vloge EU pri prehodu na drugačen gospodarski model oblikuje **večstranski posvetovalni forum** (8), namenjen spodbujanju trajnostne proizvodnje in potrošnje v EU. V vseh panogah je nujno treba opredeliti vmesne faze prehoda, dogovorjenega s pogajanci, in dodatne ukrepe za posamezne sektorje, podjetja, ozemlja in zaposlene, ki jih to zadeva.

1.3.8 Odbor predlaga, da se pri izvajanju tega prihodnjega programa uporabi pristop, ki temelji na okrepljenem partnerstvu med akterji, na primer na področju enakosti spolov. Spodbujali bi lahko **sodelovanje na podlagi prostovoljnih pogodbenih dogovorov ali partnerstva med akterji za izpolnitev ciljev**, k čemur bi bile zavezane vse ozemeljske ravni. Primer takega sodelovanja bi bile lahko pobude na podlagi sinergij med zasebnimi in javnimi akterji ter združenji, ki bi se skupaj zavezali k uresnitvi specifičnih ciljev na območju regije ali mesta. Zdi se, da so ti inovativni pristopi nujno potrebni, da bo mogoče upoštevati **večdimenzionalno naravo revščine**. Taki pogodbeni dogovori bi bili lahko ustrezni tudi za sodelovanje na ravni jug-jug s finančno podporo držav s severa.

1.4 Priporočila glede možnosti v obdobju po letu 2015

1.4.1 Program za obdobje po letu 2015 pomeni spremembo mišljenja in se ne nanaša zgolj na pomoč in mednarodno sodelovanje. Zasnovan bi moral biti kot proces, ki vključuje vse države, ki **prehajajo na vključujoč in okolju prijazen gospodarski model**, tj. se preusmerjajo k nizkoogljičnemu gospodarstvu. Odbor se strinja z analizo v sporočilu, v skladu s katero „je nujen napredek k vključujočemu, okolju prijaznemu gospodarstvu prek trajnostnih vzorcev porabe in proizvodnje ter učinkovite rabe virov, vključno in zlasti z energetskimi sistemi z nizkimi emisijami ogljika“.

1.4.2 **Skladnost med finančno, gospodarsko in migracijsko politiko**. Poleg gospodarskih vidikov je treba na podlagi načela **skladnosti** izvajati tudi druge politike, ki znatno vplivajo na preusmeritev k trajnostnemu razvoju, na primer z uvedbo davkov na emisije ogljikovega dioksida, z ukrepi za večjo ublažitev podnebnih sprememb, možnostmi začasnega ali krožnega priseljevanja iz revnih držav, strogim nadzorom prodaje orožja državam v razvoju ter finančnimi predpisi za zmanjšanje obsega pranja denarja in preprečevanje utaje davkov.

(7) Na mednarodni ravni je platforma *Beyond 2015* (po letu 2015) platforma združenj za razvoj, ki vodi kampanjo ozaveščanja o izzivih te razprave in zbira prispevke na spletnem mestu www.beyond2015.org

(8) Raziskovalno mnenje EESO o spodbujanju trajnostne proizvodnje in potrošnje v EU, poročevalka: An LE NOUAIL MARLIÈRE, UL C 191, 29.6.2012, str. 6–10.

1.4.3 Pri opredeljevanju ciljev trajnostnega razvoja je treba upoštevati **navzkrižje** med individualnim in kolektivnim razvojem ter ohranjanjem okoljskega ravnovesja planeta. Po mnenju Odbora bi bilo treba za odpravo tega navzkrižja in zagotovitev ravnovesja med vsemi tremi razsežnostmi trajnostnega razvoja v **svetovnih javnih politikah** ohraniti **svetovne skupne dobrine**, ki jih upravlja mednarodna skupnost suverenih držav. To je pomemben izziv za prihodnji program.

1.4.4 Pri obravnavi teme svetovnih javnih dobrin, ki so opredeljene kot **velik izziv v obdobju po letu 2015**, je treba zagotoviti **večjo skladnost med mednarodnimi institucijami** in svetovnimi politikami. K temu mora prispevati tudi Evropska unija. EESO je v več mnenjih predstavil rešitve v zvezi z upoštevanjem svetovnih javnih dobrin, zlasti v mnenjih o zanesljivi preskrbi s hrano⁽⁹⁾, osnovni ravni socialnega varstva ali večstranski ureditvi na področju trgovine in naložb, podnebja in biotske raznovrstnosti.

1.4.5 Odbor izraža obžalovanje, da je v sporočilu *Dostojno življenje za vse* to samo bežno omenjeno, in meni, da je treba to vprašanje obravnavati v prihodnjem sporočilu o finančnih sredstvih, ki je napovedano sredi leta 2013, ter zagotoviti, da bo za to namenjenih **dovolj finančnih sredstev**. Državna pomoč za razvoj mora biti tudi v prihodnje namenjena boju proti revščini. V okviru posvetovanja o evropskem davku na finančne transakcije, ki bo uveden leta 2013 in pri katerem bo najprej sodelovalo 11 držav, bi bilo treba veliko pozornost nameniti stališčem s celega sveta.

1.4.6 V nobenem primeru ne sme biti čakanje na mednarodni sporazum o določitvi ciljev trajnostnega razvoja izgovor za to, da razvite države spremenijo ali zmanjšajo zaveze za zagotavljanje finančne pomoči. Odbor je zelo zaskrbljen zaradi možnosti prenehanja izvajanja razvojne pomoči, če do leta 2015 ne bo sprejet dokončen sporazum. Da bi se temu izognili, priporoča, naj se do takrat za **revidirane razvojne cilje tisočletja** zagotovi zadostno financiranje⁽¹⁰⁾. Odbor Unijo in države članice poziva, naj kljub proračunskim težavam ohranijo svoje zaveze in storijo vse potrebno, da bo v novi fazi **dosežena povprečna ciljna vrednost 0,7 %**.

1.4.7 Razvojne cilje tisočletja je treba posodobiti in prilagoditi novim izzivom 21. stoletja ob upoštevanju preteklih dosežkov in izkušenj. Po mnenju EESO je treba že zdaj dodati

najmanj tri tematske cilje, in sicer zagotavljanje dostopa do **energije za vse državljane**⁽¹¹⁾, **pravice do hrane in vode ter osnovne ravni socialnega varstva**⁽¹²⁾. Poleg tega je treba kot prednostno nalogo potrditi **dostojno delo**, vključeno v okviru revizije leta 2006, in **razvoj kmetijstva** nujno postaviti v središče boja proti vsem oblikam revščine.

Tudi uskladitev obeh programov bo lahko temeljila na tej reviziji, ki bo zgolj prva faza prihodnjega globalnega programa. Priznati je treba, da trenutno obstajajo razhajanja in negotovost med ambicioznostjo „idealnega“ programa in realnostjo „možnega“.

1.4.8 Odbor predlaga, da se pri pregledu razvojnih ciljev tisočletja oblikuje **poseben pristop glede razvoja v nestabilnih državah ali državah, ki so jih prizadeli konflikti**, in prenovu institucij umesti med glavne cilje teh držav, da si bo uprava od samega začetka prizadevala za zagotovitev **varnosti in dostopa do sodnega varstva na lokalni ravni**.

2. Izkušnje pri uresničevanju razvojnih ciljev tisočletja

2.1 **Trajnost Deklaracije tisočletja**. Ta deklaracija ohranja svoj politični in simbolni pomen kot **pakt, v katerem so vse države, tako bogate kot revne, potrdile zaveze tudi za obdobje po letu 2015**. Ostati mora podlaga za prihodnji program in opredeljevati glavne izzive in osnovne vrednote, na katerih morajo temeljiti mednarodni odnosi v 21. stoletju: mir, varnost in razoroževanje, varstvo našega skupnega okolja, človekove pravice, demokracija in dobro upravljanje, zaščita ranljivih skupin in izpolnitev specifičnih potreb Afrike ter pravica do razvoja in potreba po vzpostavitvi ugodnega okolja za razvoj. Tako kot v Deklaraciji iz Ria iz leta 1992 je tudi v tej deklaraciji že vzpostavljena jasna povezava med različnimi vidiki trajnostnega razvoja.

2.2 Kljub **mešanim rezultatom** pri izvajanju razvojnih ciljev tisočletja so ti preprosti in neposredni cilji prispevali k večji ozaveščenosti in mobilizaciji javnosti v razvitih državah. Treba pa je še dokazati, da je ta podpora javnosti dejansko privedla do povečanja obsega pomoči, učinkovitega boja proti korupciji, preusmeritve pomoči v države, ki najbolj zaostajajo, ali njeno prilagoditev državam, ki jih je prizadela vojna ali notranji konflikti.

⁽⁹⁾ Mnenje EESO o trgovini in zanesljivi preskrbi s hrano, poročevalec: Mario CAMPLI, soporočevalec: Jonathan PEEL, UL C 255, 22.9.2010, str. 1–9.

⁽¹⁰⁾ Evropsko poročilo o razvoju iz leta 2013 *Obdobje po letu 2015: globalni ukrepi za vključujočo in trajnostno prihodnost*.

⁽¹¹⁾ Mnenje EESO o povezovanju energetskega otoka EU: rast, konkurenčnost, solidarnost in trajnostni razvoj na enotnem evropskem energetskem trgu, poročevalec: Pierre-Jean COULON, UL C 44, 15.2.2013, str. 9–15.

⁽¹²⁾ Mnenje EESO o socialni zaščiti v razvojnem sodelovanju, UL C 161, 6.6.2013, str. 82–86.

2.3 **Ozemlja, neenakost in revščina.** Odbor izraža zadržke, da se pri ocenjevanju zmanjšanja skrajne revščine kot kazalnik revščine uporablja dohodek, ki je nižji od 1,25 USD na dan, in da se uporabljajo nacionalna povprečja. Ta orodja zakrivajo **velike neenakosti** družbe znotraj držav in **teritorialne razlike**, zlasti v škodo podeželskih družb, ki bi jim morali omogočiti, da se tam ohranijo in z **razvojem podeželja** pritegnejo del demografske rasti v prihodnjih desetletjih. Po drugi strani se povečuje **urbanizacija, ki je vse manj obvladljiva** in je vir vse večje revščine v mestih in glede katere je treba opraviti kakovostnejše analize.

2.4 **Enakost spolov** ostaja bistveni pogoj za vse spremembe⁽¹³⁾, ne samo zaradi položaja žensk, ampak tudi, ker je v središču vseh drugih neenakosti in še stopnjuje posledice teh neenakosti. K prehodu naše družbe bistveno prispeva prepoved diskriminacije, tj. zagotovitev **pravic žensk**. Doprinos žensk k miru, razvoju, gospodarskim dejavnostim in varnosti je eden glavnih elementov v prihodnjem programu. Te vrednote morajo priznavati vsi – tako moški kot ženske.

2.5 **Kvantitativni rezultati in metodološka orodja.** Načrt je treba posodobiti na podlagi ustreznih ciljev in kazalnikov napredka. V rednih poročilih o spremljanju razvojnih ciljev tisočletja so bili predstavljeni pozitivni rezultati in pomanjkljivosti. **Kakovost ocen je ključen dosežek te metodologije upravljanja** na podlagi ciljev. Treba bo izboljšati prihodnji program in uskladiti nacionalne statistične sisteme, zlasti v zvezi s podatki po spolu in invalidnimi osebami. Zato je treba izboljšati javni register in izvesti **študije kakovosti**, zlasti na področju izobraževanja.

2.6 **BDP in več.** V programu za obdobje po letu 2015 bi moral **dokončen seznam** kazalnikov trajnostnega razvoja⁽¹⁴⁾, ki opredeljujejo blaginjo, zajemati **ekonomske, socialne in okoljske kazalnike**, in ne zgolj en sam agregatni kazalnik. Na mednarodni ravni je mogoče poleg BDP uporabiti tudi druge kazalnike, kot je bilo že storjeno pri opredelitvi najmanj razvitih držav, ki vključujejo merilo zaostajanja na področju človekovega razvoja in merilo gospodarske ranljivosti ali kazalnika človekovega razvoja in zdaj tudi kazalnika neenakosti, ki ga je razvil Program ZN za razvoj.

Za premostitev vrzeli med gospodarskimi politikami, blaginjo in družbenim napredkom je treba **poleg BDP uporabiti še druge kazalnike**. Potreben je nov pristop, na podlagi katerega bodo opredeljeni elementi napredka, države bodo morale prevzeti

odgovornost za zagotovitev socialne in okoljske razsežnosti, pri tem pa se bodo uporabljali sestavljeni kazalniki in oblikovali ključni kazalniki. Manjkajoči člen je predvsem **razvoj instrumentov učinkovitosti in odgovornosti**, ki so potrebni za povezavo političnih in proračunskih odločitev z delovanjem kazalnikov. Vendar pa merjenje blaginje in napredka ni izključno tehnično vprašanje. Že sam koncept blaginje razkriva preference skupnosti in temeljne vrednote družbe. Pri določanju kazalnikov je mogoče doseči napredek, če se državljani in organizacije civilne družbe vključijo v akademsko delo, da se opredelijo kazalniki in oceni njihova uporaba.

2.7 Javne oblasti, osrednja vlada in lokalne oblasti so tiste, ki morajo učinkovito zagotavljati **osnovno raven socialnega varstva** za odpravo velikih tveganj v življenju, zlasti na področju zdravja in invalidnosti, upokojitve in brezposelnosti. Organizacije civilne družbe (sindikati, nevladne organizacije, fundacije, vzajemne družbe, zadruga, MSP, združenja družin ali potrošnikov) lahko sklenejo pogodbene dogovore z javnimi oblastmi, da si zagotovijo odločilno vlogo pri načrtovanju, spremljanju in zagotavljanju storitev ter koristijo državno pomoč, zlasti v primeru MSP.

3. Človekove pravice, udeležba civilne družbe, demokratizacija ter pogodbeno sodelovanje oz. partnerstvo med akterji v središču programa za obdobje po letu 2015

3.1 **Demokratizacija in človekove pravice, podlaga za prehod na vključujočo družbo in trajnostno gospodarstvo.** Stalna podpora prizadevanjem za demokratizacijo ostaja najboljša pot k transparentni družbi, ki je odgovorna do svojih državljanov. V odprtih družbah 21. stoletja ni mogoče doseči obsežnih sprememb brez **sodelovanja, prevzema odgovornosti, udeležbe in soodgovornosti zadevnih akterjev**. Odbor v okviru finančnega instrumenta za spodbujanje demokracije in človekovih pravic ter sporočila o vlogi civilne družbe pri razvoju pozdravlja vse večji pomen oblikovanja neodvisne civilne družbe⁽¹⁵⁾, ki tako omogoča boj proti **korupciji, ne glede na njen izvor**, zagotavljanje odgovornosti do državljanov, vključevanje gospodarskih akterjev v ocene učinka in spremljanje trgovinskih sporazumov, krepitev zmogljivosti zagovornikov pravic žensk za opozarjanje ter podporo okoljevarstvenikom.

3.2 **Preglednost in odgovornost partnerskih držav, podlaga za prihodnji program.** Razvojni cilji tisočletja in na podlagi teh ciljev oblikovan program za **učinkovitost pomoči** (Pariška načela, Akra, Busan) so prispevali k večji odgovornosti partnerskih držav in boljšemu upoštevanju posebnega položaja nestabilnih držav. Da pa bi odpravili znatne pomanjkljivosti na področju sodelovanja, mora prihodnji program državam upravičenkam omogočati, da postanejo enakovredne akterke

⁽¹³⁾ Enakost spolov v načrtu razvojne politike EU za obdobje 2010–2015.

⁽¹⁴⁾ Mnenje EESO o BDP in več – vključevanje civilne družbe v proces določanja dodatnih kazalnikov, poročevalec: Stefano PALMIERI, UL C 181, 21.6.2012, str. 14–20.

⁽¹⁵⁾ Mnenje EESO o predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi instrumenta financiranja za spodbujanje demokracije in človekovih pravic po svetu, poročevalec: Guiseppe IULIANO, UL C 11, 15.1.2013, str. 81–83.

državam donatorkam. Predvsem bo treba posebej upoštevati **položaj zaradi notranjih konfliktov ali vojn in ranljivosti kot posledice naravnih nesreč** ter pripraviti **specifične rešitve** za te države s predhodnimi prednostnimi cilji za ponovno vzpostavitev institucij in zagotovitev varnosti, policijskega varstva in pravosodja.

3.3 Sodelovanje med družbami in upoštevanje številnih izmenjav med akterji in mednarodnimi mrežami. S sodelovanjem več akterjev se razvojne partnerje tako s severa kot z juga spodbuja, naj presežejo tradicionalni diplomatski okvir medvladnih zavez. Vizija glede večje vključenosti civilne družbe temelji na **pogodbenem dogovoru ali partnerstvu različnih akterjev, ki so sklenili pogodbo za izpolnitev ciljev in zagotavljanje sredstev.** Pri oblikovanju ciljev ter njihovem izvajanju in spremljanju je treba bolje upoštevati pobude **mest** in lokalnih skupnosti (mreže zelenih mest, gibanje mest v prehodu) ter pobude organizacij civilne družbe (nevladna diplomacija, na primer vrh v Riu) in **podjetij** vseh vrst (poslovni svet, kot so mreže odgovornih podjetij ali podjetij socialnega gospodarstva), mednarodnih **konfederacij sindikatov** (ključni akterji pri uresničevanju cilja dostojnega dela), pa tudi univerz in **raziskovalnih centrov.** Odbor priporoča, da se v prihodnjem programu priznajo **pogodbeni sporazumi med zasebnimi in javnimi partnerji** ter združenji, ki jim je treba dati večji pomen, ne da bi pri tem zanemarili številne mednarodne pobude glede solidarnosti, ki jih predložijo sami državljani. Ključni pogoj za bolj učinkovito in vključujoče upravljanje, pri katerem se upošteva glas najrevnejših, je, da se **vsí ti različni akterji vključijo na enakovredni podlagi.**

3.4 Zato Odbor tako kot številni opazovalci priporoča **bistveno izboljšanje na področju dobrega upravljanja in demokratičnih institucij,** da partnerske države prevzamejo večjo odgovornost glede lastnih nacionalnih strategij razvoja. Razvojni cilji tisočletja so **nekaterim civilnim družbam iz držav v razvoju** omogočili, da okrepijo svojo vlogo kot akterji in svoje vlade opozarjajo na vprašanja glede izbire naložb in javnih izdatkov. V prihodnjem bolj vključujočem programu je treba okrepiti njihovo sodelovanje pri pripravi teh strateških dokumentov za zmanjšanje revščine in predvideti inovativne rešitve glede dostojnega dela in socialne varnosti, hkrati pa pridobiti **strokovno znanje in izkušnje ter zmožnosti načrtovanja,** kar bo prispevalo k boljšemu upravljanju držav. Odbor predlaga, da se del te pomoči nameni za trgovino, da se okrepijo **zmogljivosti socialnih partnerjev in organizacij civilne družbe** na področju trgovine, kar bo prispevalo k vključitvi trgovine in zanesljive preskrbe s hrano v njihove nacionalne strategije razvoja.

4. Zagotovitev širokega soglasja za preusmeritev k trajnostnemu razvoju

4.1 Svetovno upravljanje ter okoljske, družbene in gospodarske skupne dobrine. Ker so dobrine ali storitve,

kot so zrak, voda, oceani, ekosistemi, dostojno delo, socialna varnost, zanesljiva preskrba s hrano, trgovinska pravila itd., pomembne za celoten planet, so v tem sporočilu opredeljene kot „*stebri življenja*“ in so predstavljene v prilogi. Te svetovne javne dobrine⁽¹⁶⁾ bi bilo treba v okviru svetovnih javnih politik vključiti v triletni program trajnostnega razvoja po letu 2015. Obravnavati jih je treba v usklajenem globalnem okviru in podpreti z običajnimi mednarodnimi zavezami, financiranjem in nacionalnimi ukrepi, ki se bodo izvajali v okviru številnih kolektivnih in individualnih dejavnosti na lokalni ravni.

4.2 Raznoliko financiranje po svetu v skladu s preusmeritvijo ciljev v obdobju do leta 2050. Po ocenah Združenih narodov bi bil vsako leto potreben znesek v višini 800 milijard EUR, tj. 1,5 % svetovnega BDP, za trajno odpravo revščine in obravnavo okoljskih vprašanj. Z **državno pomočjo za razvoj je mogoče kriti zgolj 10–15 %** potreb po mednarodnemu financiranju. Zato bi bilo nujno zagotoviti še druge domače in mednarodne vire. V okviru prihodnjega sporočila o virih financiranja bi bilo treba resno preučiti vprašanje **mednarodnih davčnih prihodkov,** ki bodo omogočili pregledno in predvidljivo mobilizacijo potrebnih sredstev za izkoreninjenje revščine, varovanje okolja in upravljanje svetovnih javnih dobrin. Za te globalne izzive bi bilo treba prednostno zagotoviti inovativno financiranje in davek na finančne transakcije, ki sta predpogoja za uveljavitev te politike. Poleg tega je za napredek pri določanju ciljev na lokalni ravni nujno treba mobilizirati domače davčne prihodke in nakazana **sredstva migrantov** usmeriti v produktivno dejavnost.

4.3 Več delovnih mest v zelenem in vključujočem gospodarstvu. Zaradi trenutnega gospodarskega upadanja, ki močno vpliva na delovna mesta in podjetja, je resno ogrožena možnost uresničitve razvojnih ciljev tisočletja do leta 2015. Kriza pa bi bila lahko priložnost za to, da se bolj spodbudi zeleno gospodarstvo, ki se bo zmožno preusmeriti k trajnostnemu razvoju. S tega vidika je **Globalni pakt Mednarodne organizacije dela o zaposlovanju** nov instrument za hitrejšo okrevanje s pomočjo novih delovnih mest, na podlagi katerega se spodbuja povpraševanje po delovni sili ter spretnostih in znanjih, vzpostavlja osnovna raven socialnega varstva na svetovni ravni in v nacionalne načrte za dostojno delo vključuje neformalni sektor.

4.4 Med tem procesom tisočletja so finančne institucije še posebej zanemarile **svetovno kmetijstvo.** Nujno je treba naložbe za ustvarjanje delovnih mest preusmeriti v družinske kmetije in ekološko kmetovanje.

⁽¹⁶⁾ V prilogi k sporočilu so predstavljene različne vrste glavnih svetovnih javnih dobrin.

4.5 **Vloga podjetij v okviru prehoda na letno poročanje o trajnosti.** V Združenih narodih je zasebni sektor zastopan v okviru globalnega pakta, vzpostavljenega leta 2000, da bi **družbena odgovornost podjetij postala sredstvo za uresničitev razvojnih ciljev tisočletja.** Ta pakt danes združuje 8 700 podjetij iz 130 držav, ki so se zavezale k zagotavljanju pravic do dela, človekovih pravic, varstva okolja in boja proti korupciji. Prostovoljne zaveze za zagotavljanje trajnostnega razvoja na ravni podjetij lahko imajo pomembno vlogo v okviru podizvajalskih verig. Odbor meni, da so pobude za okoljsko primerno zasnovano, ekološko proizvodnjo, okolju prijazno potrošnjo, pravično trgovino in učinkovito rabo naravnih virov inovativne rešitve za uresničitev ciljev trajnostnega razvoja⁽¹⁷⁾. Odbor se zato zavzema za izvedbo priporočil iz deklaracije Rio+20, ki predvideva splošno poročanje o trajnostnem razvoju s pripravo letnega poročila o trajnostnem razvoju podjetja (*Corporate Sustainability Report*), ki bi ga podjetja zagotavljala podobno kot finančno poročilo.

5. Trajnosten gospodarski razvoj: večja odgovornost in vloga zasebnih akterjev

5.1 Kljub skušnjavam na začetku krize, da bi se vrnili k protekcionizmu, se je mednarodni sistem na splošno izognil omejevalnim poslovnim praksam. Zastoj pri **večstranskih pogajanjih glede razvoja** pa ustvarja veliko zaskrbljenost zaradi različnih interesov držav v razvoju. **Državam v gospodarskem vzponu** zelo koristi rast trgovine, vendar pa so se pri tem izpostavile njihove notranje neenakosti, razen v nekaterih državah, kot je na primer Brazilija, ki je sprejela ukrepe na področju prerazporeditve sredstev in boja za odpravo revščine.

5.2 Nasprotno pa odpiranje trgovine ni prineslo pričakovanih rezultatov v številnih državah v razvoju z obsežno kmetijsko proizvodnjo in znatnimi surovinami zaradi premajhnega obsega diverzifikacije in preoblikovanja ter nezadostne **infrastrukture.** Odbor izraža obžalovanje zaradi zelo majhnega napredka pri sporazumih o gospodarskih partnerstvih z državami AKP. Poudarja, da **prednostni dostop**⁽¹⁸⁾, ki ga je EU namenila najmanj razvitim državam, kot tudi uporaba **pomoči za trgovino**, ki je vse pomembnejša oblika večstranskega sodelovanja, prinašata zelo skromne rezultate. EESO priporoča, da se spodbudi sprejetje ukrepov za **lažje trgovanje**, ki je bilo za te države že predvideno v okviru razvojnih ciljev tisočletja, in se državam v gospodarskem vzponu omogoči trgovanje z najmanj razvitimi državami, vendar brez pravic in kvot.

5.3 EESO predlaga, naj EU v svojo trgovinsko prakso vključi načela **pravice do hrane**⁽¹⁹⁾ ter začne sodelovati z drugimi članicami STO in drugimi pomembnimi trgovinskimi partnericami, da bi ta načela postala sestavni del večstranskih in dvostranskih trgovinskih politik. EESO poleg tega priporoča, naj se ločeno od sprejetja morebitnega sporazuma iz Dohe liberalizirajo okoljske dobrine in storitve ter se olajša prenos zelenih tehnologij v okviru dvostranskih trgovinskih sporazumov⁽²⁰⁾.

5.4 Gospodarske akterje in infrastrukturo je treba odločno usmeriti v trajnostni razvoj. S tega vidika je vzpostavitev **infrastrukture**⁽²¹⁾ in **mrež za izmenjavo** vzvod tako za pridobitev tujih naložb kot tudi za podporo razvoja MSP, spodbujanje sektorja predelave surovin in razvoj elektronskega poslovanja.

V Bruslju, 23. maja 2013

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Henri MALOSSE

⁽¹⁷⁾ Študija konfederacije Concord: Prispevek zasebnega sektorja k razvoju, december 2012.

⁽¹⁸⁾ Mnenje EESO o predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o uporabi sheme splošnih tarifnih preferencialov, poročevalec: Jonathan PEEL, UL C 43, 15.2.2012, str. 82–88.

⁽¹⁹⁾ Mnenje EESO o trgovini in zanesljivi preskrbi s hrano, poročevalec: Mario CAMPLI, soporočevalec: Jonathan PEEL, UL C 255, 22.9.2010, str. 1–9.

⁽²⁰⁾ Mnenje EESO o mednarodni trgovini in podnebnih spremembah; poročevalka: Evelyne PICHENOT, UL C 21, 21.1.2011, str. 15–20.

⁽²¹⁾ Mnenje EESO o strategiji EU-Afrika, poročevalec: Gérard DANTIN, UL C 77, 31.3.2009, str. 148–156.